

Күңел лирикасының гажәеп камил үрнәкләреннән булган “Урман кызы” шигъри текстын Һ.Такташ Ташкент шәһәрәндә яшәгән Әминә исемле туташка багышлап яза. Беренче строфада лирик герой сөйгән кызы сурәтенә салып ярату хисенәң эчтәлеген сөйләп бирә. Яшьлек, матурлык, чисталык символы гөл һәм күкләргә бәйле жанны символлаштырган күбәләк образларының янәшә килүе мэхәббәт хисенәң күңелне илаһи белән тоташтыручы күпер икәнлеген әйтә. Символик укылышта сынаулар аша үтү юлы кебек шәрехләнгән “шаулап торган киң карурман” дип тәкъдим ителгән пространствода кара шәл ябынган матур кыз бирелешә текстта чит / үз бинар оппозициясенәң оешуын билгели. Шәл / яулык халык авыз ижатында ике чик (читнеке һәм үз, якын, кадерле) арасында торучы деталь буларак укыла. Матурлык, ярату символы кызның (“гөлдән үреп муенсалар тагынган”) кара шәл ябынуы күңел хисләрен, ягъни күкләргә бәйле хасиятне – илаһи сафлыкны саклау теләге ул. Димәк, беренче строфада ук кешенәң табигый халәте – яратырга теләве үзәндәге илаһи сафлыкны сакларга омтылышы дип шәрехләнә. Лирик геройның Әминәгә үз итеп, сак кына сөңлем дип эндәшүе дә автор тарафыннан төгәл уйланылган. Лирик геройның даими халәте – илаһи сафлыкны тоюдан туган тиңсез бәхет, серле-сихри сөенеч.

Икенче строфада пространство “ил”, “ялан” дип үзгәртелә. Лирик герой өчен ярату халәте – тормышның үзе, чыны (“Син бер хәят үзең”). Шул урында кертелгән толым деталә текстта гөл кабатлана. Күп мәдәниятләрдә яшәү көчен символлаштырган образга Һ.Такташ ярату көчен белдерү мәгънәсен өсти. Хәят, ягъни бәхет толымнарға кул сузу – ярату биргән көчне тоя алуда.

Лирик геройның бәхетле булу теләге өченче строфада хисенәң көчәйтелүе аша әйтелә (“Тарат, сөңлем, озын чәчләреңне”). Матурлыкның яшәү символы – су белән бәйле аталышы да очраклы түгел. Су кызы – һәр кеше тоярга тиешле бәхет халәтенәң аталышы ул (“Узган-барган кешеләр туктап карап, Су кызы дип сине уйласын!”). Лирик герой биредә яратуга мәкер, шөбһә белән караганнарға мөнәсәбәтен белдерә, гаепләми ләкин, бары юл күрсәтә. Автор илаһи сафлыкны югалтканнарға түгел, ә ярату хисә белән “дуслашырга” теләгәннәргә “урман углы” мифологик деталә аша мөрәжәгать итә. Һ. Такташның көтелгән укучысы – үзәндәге сафлыкны сагынган, сынаулардан торган чынбарлыкта жанына тынгылык тапмаган, берөзлексез нидер эзләүче, “көтүче” (“Ник булмадым мин бер урман углы – Синең дустаның — яшь бер көтүче?”).

Алдагы строфада сөйләнгән мэхәббәт тарихы лирик герой кичерешләренәң кабатлануы һәм гомумиләштерелүе генә түгел. Бу өләш – Һ.Такташның татар укучысына текстны төрле мәдәниятләр контекстында укырга чакыруы.

Икенче бәйләмне кабатлап килгән бишенче строфада мәдәниятләрнең янәшәлеге аша яратуга бәйле яшәеш юлы раслана. Кызның матурлыкны сер итеп саклавы лирик геройны бәхетле хәяттә – ярату халәтендә яшәтүче бердәнбер көч. Димәк, яратуның ныклығы – аны сер итеп саклый белүдә. Лирик герой бәхетле яшәү юлын тапкан, ул хәзер саксыз кагылмас, рәнжетмәс, мәкерле була алмас. Сер аны гел үзенә дәшәр, уйланырга (кайчак борчылырга, ашкынырга, ә кайчак бары сөенергә) чакырыр.

Биредә толым детален күңел һәм мәңгелекне символлаштыручы шаян күзләр образы алыштыра. Димәк, мәңге яшәү илаһи сафлыкны саклай белүгә, сер көченә бәйле. Күз аерым мәдәниятләрдә белемне дә белдереп килә. Димәк, белемгә омтылыш мәңгелекнең бер чагылышы буларак илаһи серне үзәндә йөртүгә бәйле.

Нигә?.. Нигә синең шаян күзләр
Күзләремә болай багалар?
Нинди көчләр, сөйлә, нинди көчләр
Керфек очларыңнан агалар?!

Алтынчы, жиденче, сигезенче бәйләмнәрдә яратуның даими халәт, мәңгелекне тоюга алып килергә сәләтле икәнлеге раслана. Кайгы-хәсрәттән торган “карурманны” бакча итәр көч бар, ди автор. Шул көч син табарга тиешле жәүһәрне эзләтә, гамь, рух, бирә, дөньяга килүне аклай.

Беләм, мине көткән кайгы-хәсрәт

Тау-тау булып анда өелгән;

Беләм, шул тауларның асларында

Мин эзләгән жәүһәр күмелгән.

Гөлфия Гайнуллина